

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie
Verbruiksbelastingen,
Douane en
Internationale aang.

Persoonsgegevens

nota

Verzending kabinetsreactie evaluatie verlaagde btw-tarief

Datum
13 september 2023

Notanummer
2023-0000205802

Bijlagen
1. Kabinetsreactie
2. Beslisnota's

Aanleiding

Op dinsdag 22 augustus is de (uitgebreide) politieke vierhoek reeds akkoord gegaan met verzending op Prinsjesdag van de bijgevoegde kabinetsreactie en de ambtelijke inventarisatie van beleidsopties. Dit ziet op de evaluatie van het verlaagde btw-tarief.

Beslispunten

1. Gaat u akkoord met het op Prinsjesdag verzenden van bijgaande definitieve kabinetsreactie en de ambtelijke fichebundel? Zo ja, vragen we u deze (zie bijlage 1) te ondertekenen.
2. Gaat u akkoord met het openbaar maken van bijgevoegde eerdere nota's en de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's? Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt

17-09-23
Akhad
Akhad
Jm

Kernpunten

- Conform demissionaire kabinetsstatus is de kabinetsreactie beleidsarm.
- De brief bevat (1) een feitelijk overzicht van de verlaagde btw-tarieven en het budgettair beslag daarvan, (2) de samengevatte bevindingen van de evaluatie (in de bewoordingen van de onderzoekers), (3) een schets van het vervolg en (4) als bijlage een concept van de *ambtelijk* uitgevoerde inventarisaties ('fichebundel', mede gelet op de omvang (150 pagina's) ligt deze ter inzake bij uw secretariaat i.p.v. bijgevoegd aan deze nota).
- Uit de evaluatie blijkt dat het verlaagde btw-tarief (i) wisselend scoort op doeltreffendheid, (ii) in het algemeen een ondoelmatig instrument is en (iii) in het algemeen niet voldoet aan het toetsingskader fiscale regelingen.
- Er stond in de kabinetsreactie die is goedgekeurd door de uitgebreide politieke vierhoek nog één PM i.v.m. de – destijds nog niet afgeronde – augustusbesluitvorming. Die is PM is nu ingevuld met het volgende punt:
- In de kabinetsreactie wordt één maatregel aangekondigd, waartoe is besloten i.h.k.v. de *Taakstelling belastingconstructies en fiscale regelingen*. Het betreft het m.i.v. 2025 toepassen van het algemene btw-tarief op agrarische goederen en diensten.
- Besluitvorming over vervolgstappen bij de overige verlaagde tarieven wordt aan een volgend kabinet gelaten. Verzending van de kabinetsreactie uiterlijk op Prinsjesdag is reeds toegezegd in de VJN 2023.

Toelichting

Algemeen btw-tarief op agrarische goederen en diensten.

- Eén van de bevindingen van de evaluatie van het verlaagde btw-tarief is dat (de doelstelling van) het verlaagde tarief voor agrarische goederen en diensten niet langer actueel en relevant is wegens het vervallen van de btw-landbouwvrijstelling in 2018.
- Daarom wordt voorgesteld dat vanaf 1 januari 2025 het algemene (21%) in plaats van het verlaagde (9%) btw-tarief van toepassing wordt op die goederen en diensten. De budgettaire opbrengst daarvan bedraagt 43 miljoen euro structureel.
- In de kabinetsreactie wordt voor meer (beleidsmatige) context verwezen naar de Memorie van Toelichting bij het Belastingplan 2024

Communicatie

Deze brief met kabinetsreactie maakt onderdeel uit van de communicatie rondom Prinsjesdag.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Nummer	Datum	Naam document
1	29-3-2023	Nota-stasFB-Verzending evaluatierapport verlaagd btw-tarief
2	2-6-2023	Nota-stasFB-Traject evaluatie verlaagd btw-tarief
3	2-6-2023	Bijlage 1 - Samenvatting onderzoeksresultaten (def).docx
4	2-6-2023	Bijlage 2 - Fiche verlaagd btw-tarief (def).docx
5	2-6-2023	Bijlage 3 - Categorieën verlaagd btw-tarief en budgettair beslag
6	2-6-2023	Bijlage 4 - Tijdpad (def).docx

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie
Verbruiksbelastingen,
Douane en
Internationale aang.

Persoonsgegevens

nota

Verzending evaluatierapport verlaagd btw-tarief

Datum

29 maart 2023

Notanummer

2023-0000087088

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief
2. Managementsamenvatting
3. Definitieve evaluatierapport

Aanleiding

Op maandag 20 maart jl. is het definitieve evaluatierapport (zie bijlage 3) van het verlaagde btw-tarief opgeleverd door Dialogic & Significant Public. U heeft deze samenwerkende onderzoeksbureaus gevraagd om, zoals de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek vereist, deze fiscale regeling(en) te evalueren en daarmee te toetsen op doeltreffend en doelmatigheid.

Beslispunten

- Gaat u akkoord met verzending van het evaluatierapport aan de Tweede Kamer zonder inhoudelijke kabinetsreactie? Zo ja dan vragen we u de aanbiedingsbrief (bijlage 1) te ondertekenen. De inhoudelijke kabinetsreactie volgt dan na de voorjaarsbesluitvorming.
- Gaat uw akkoord met het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's. Omlijnde delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

02.04.23

Ahluwa

Ahluwa

Kernpunten

- De (negatieve) evaluatie-uitkomsten (beperkt doeltreffend, niet doelmatig; zie managementsamenvatting in bijlage 2) vragen - conform de begrotingsregels (zie toelichting) - om actie of uitleg van het kabinet. Die actie/uitleg zal in de inhoudelijke kabinetsreactie moeten landen.
- Net als andere negatieve evaluaties die nog zonder kabinetsreactie zijn, loopt deze evaluatie mee in de voorjaarsbesluitvorming.
- De benodigde informatie voor de voorjaarsbesluitvorming ontvangt u op reguliere wijze. Uiteraard kunnen wij voorliggend rapport ook met u bespreken.
- Verzending van de inhoudelijke kabinetsreactie gelijktijdig met of na de voorjaarsnota (uiterlijk 1 juni) is - naar verwachting - te laat om het rapport tijdig aan de Tweede Kamer (TK) aan te bieden (binnen 4 - 6 weken na oplevering). Om die reden adviseren wij het evaluatierapport zonder inhoudelijke kabinetsreactie (alvast) naar de TK te sturen.
- De inhoudelijke kabinetsreactie volgt dan nadat de voorjaarsbesluitvorming is afgerond, zoals in de aanbiedingsbrief ook wordt aangegeven. Die reactie zal uiterlijk vóór de aanvang van het zomerreces naar de TK worden verzonden.

Mu

- De voorliggende aanbiedingsbrief (bijlage 1) bevat een korte (feitelijke) weergave van de onderzoeksresultaten en de aanbevelingen die de onderzoekers geven.

Toelichting

- Bijlage 9 van de Miljoenennota onderscheidt voor het verlaagde btw tarief zeven fiscale regelingen: (1) voedingsmiddelen en water (FIN), (2) geneesmiddelen en hulpmiddelen (VWS), (3) culturele goederen en diensten (OCW)¹, (4) arbeidsintensieve diensten (SZW), (4) personenvervoer (I&W), (5) sierteelt (LNV), (6) logiesverstrekking (EZK) en (7) overig (FIN).
- De aanbiedingsbrief is met de interdepartementale leden van de begeleidingscommissie afgestemd.
- De inhoudelijke kabinetsreactie zal na afronding van de voorjaarsbesluitvorming interdepartementaal worden afgestemd en dient in de MR te worden geagendeerd alvorens zij aan de TK kan worden verzonden.
- Bij negatieve evaluatie schrijven de begrotingsregels voor dat de regeling wordt versoberd of afgeschaft, en dient een kabinetsreactie daarop te worden gegeven.

Communicatie

We stellen voor om proactieve communicatie voor te bereiden bij de publicatie van dit rapport, omdat er voor het eerst zo'n breed onderzoek is gedaan en de uitkomsten veel impact kunnen hebben. Vanuit communicatie wordt daarom geadviseerd om niet alleen een persbericht te publiceren, maar om ook een persgesprek te organiseren waarbij er toelichting gegeven wordt op het rapport door DGFZ en een van de onderzoekers. Daarnaast stellen we voor om de vaste commissie van financiën een technische briefing over het rapport aan te bieden.

Politiek/bestuurlijke context

- Met verzending van de evaluatie geeft u opvolging aan de (openstaande) toezegging aan (toenmalige) Kamerlid Lodders (VVD) m.b.t. het verlaagde tarief op elektronische publicaties: *Om te onderzoeken (...) het toepassen van een laag btw-tarief op fysieke en elektronische uitgaven doeltreffend en doelmatig is, worden in 2023 zowel de voorgestelde maatregel als het verlaagde tarief op fysieke uitgaven betrokken bij een beleidsevaluatie*

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

¹ Waaronder elektronische en fysieke uitgaven van boeken en tijdschriften (zie hierna).

Ministerie van Financiën

Ma 5-6
17.15 - 17.45 u

TER BESPREKING

Aan de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

TER INFO

Aan de minister

Directie *
Verbruiksbelastingen,
Douane en
Internationale aang.

Persoonsgegevens

nota

Traject evaluatie verlaagd btw-tarief

Aanleiding

Op 11 april is het onderzoeksrapport van de evaluatie van het verlaagde btw-tarief zonder inhoudelijke kabinetsreactie naar de Tweede Kamer verzonden. In de aanbiedingsbrief en de Voorjaarsnota (VJN) is de Tweede Kamer toegezegd op Prinsjesdag te reageren. Inmiddels wordt in projectvorm aan de kabinetsreactie gewerkt met alle betrokken departementen. In deze notitie wordt u over dit project geïnformeerd.

Bespreekpunt

Omdat de uitkomsten van de evaluatie nog niet eerder met u zijn besproken en het project n.a.v. de VJN is opgestart, stellen wij voor e.e.a. met u te bespreken.

Toelichting

- Het evaluatierapport heeft betrekking op alle verlaagde btw-tarieven.¹ Qua categorieën gaat het om (a) voedingsmiddelen en water, (b) culturele goederen en diensten, (c) arbeidsintensieve diensten, (d) sierteeltproducten, (e) logiesverstrekking, (f) personenvervoer, (g) genees- en hulpmiddelen en (h) agrarische goederen. Onder die categorieën vallen meerdere tariefposten².
- De conclusie is dat de inzet van het verlaagde btw-tarief beperkt/wisselend doeltreffend is in het bereiken van de beleidsdoelstellingen en voor géén van de categorieën doelmatig. Ook wordt gesteld dat er veelal betere alternatieve instrumenten zijn dan verlaagde btw-tarieven om deze beleidsdoelstellingen te bereiken. Zie bijlage 1 voor een korte samenvatting.
- Het onderzoeksbureau adviseert:
  - kritisch te bezien of de doelen van het verlaagde btw-tarief (nog) relevant zijn. Zo niet is het (impliciete) advies: afschaffen.
  - Voor zover het beleidsdoel nog wel relevant wordt geacht, om meer doelmatige beleidsinstrumenten te overwegen (vervangende uitgavenregeling(en)).

||

05/06/23
Bespreekpunt
Wat wordt er

Eenheid van kabinetsbeleid

04.06.23

Graag bespreken

Ku.

P.S. nie pagina 3

Ondergetuend!

¹ Het btw-nultarief en de btw-vrijstellingen zijn niet geëvalueerd.

² Een voorbeeld hiervan is de categorie cultuur, waaronder vallen onder meer boeken, kranten en tijdschriften (ook e-pubs), maar ook toegang tot musea, podiumkunsten en bioscopen.

- 3) Bij afschaffen/aanpassen te kiezen tussen een selectieve strategie (per tariefpost)³ of een generieke strategie (integrale tariefaanpassing). Ambtelijk zien we een gecombineerde strategie ook als een mogelijkheid (bijv. deels afschaffen en vervangen door uitgavenregeling, voor resterende tariefposten generieke verhoging (versobering)).

Dit advies is in lijn met uw beleidsstrategie t.a.v. negatief geëvalueerde fiscale regelingen en met de begrotingsregels.

- Ingeval het lage btw-tarief voor goederen/diensten (tariefpost) alsnog wordt gehandhaafd, vraagt dat – volgens de begrotingsregels – om een goede motivering van het beleidsverantwoordelijke departement in de MR. Bij deze laatste beleids optie kan een herformulering van de beleidsdoelstelling van dat verlaagde btw-tarief en de invoering van een horizonbepaling⁴ worden overwogen.
- Met de betrokken departementen is inmiddels – cf. de VJN '23 – constructief gestart met het project om de impact van de verschillende beleids opties in kaart te brengen. Dit zal plaatsvinden aan de hand van 'fiches' (zie voorlopig format in bijlage 2) die de aanbevelingen van de evaluatie volgen. Het betreft fiches over de volle breedte van de geëvalueerde regelingen (bijlage 3). Interdepartementaal is ook een tijdpad/werkwijze afgestemd (bijlage 4). Het streven is o.b.v. de 'fiches' een 'synthesedocument' te produceren op grond waarvan in augustus politieke besluitvorming kan plaatsvinden. Nadat besluitvorming heeft plaatsgevonden over de richting, kan een (korte) kabinetsreactie worden geformuleerd.
- De conclusies van het evaluatierapport zijn stevig, wat maakt dat de regeling onveranderd voort laten bestaan niet voor de hand ligt. Het aanpassen van de regeling is echter om een aantal redenen niet eenvoudig én – vanuit de beschikbare tijd bezien – ambitieus:
  - 1) Maatschappelijk is veel aandacht voor de sectoren waarop het verlaagde btw-tarief ziet. Die aandacht kan – ter illustratie – door inflatie (bijv. voedingsmiddelen), recente debatten over een tariefsverlaging (bijv. openbaar vervoer en groente & fruit), de nasleep van de pandemie (bijv. cultuur en logies), een mogelijke stapeling van beleid (bijv. sierteelt) en duurzaamheidsambities (bijv. isolatie) worden vergroot. De eerste (kritische) reacties op de evaluatie vanuit de verschillende sectoren zijn inmiddels ontvangen.
  - 2) De omvang van het aantal in kaart te brengen tariefposten (alle geëvalueerde goederen en diensten) en het aantal beleids opties (afschaffen, vervangende uitgavenregeling (bestaand/nieuw), generieke tariefsaanpassing en voortzetten laag btw-tarief) is groot, de beschikbare tijd is relatief beperkt.
  - 3) De beleidsdoelstelling van het verlaagde tarief raakt aan de verantwoordelijkheid van meerdere departementen. De aanwending van eventueel beschikbare middelen vraagt ook om een, budgettair potentieel omvangrijke, politieke afweging.⁵

³ Ingeval binnen een categorie bepaalde posts wel en bepaalde posts niet worden afgeschaft/vervangen door een doelmatiger regeling, zullen fiscaal nieuwe afbakeningsvraagstukken ontstaan.

⁴ In lijn met de aangenomen motie Maatoug (Kamerstukken II 2022/2023, 36 202 Nr. 112).

⁵ Ter illustratie: het lage btw-tarief op sierteelt (primair beleidsverantwoordelijke: LNV) heeft als beleidsdoelen (i) het verminderen van de fiscale druk van minder draagkrachtigen (SZW, armoedebeleid), (ii) het ondersteunen van de sector (tevens EZK) en meer werkgelegenheid (SZW, arbeidsmarkt). Omdat het een ondoelmatige maatregel betreft,

- 4) Inzetten op een vervangende regeling aan de uitgavenkant vraagt tijd als het een nieuwe regeling betreft. Invoering daarvan kan mogelijk pas na de kabinetsperiode gerealiseerd worden.
- Gelet op e.e.a. verdient aanbeveling dat u in aanloop naar de augustusbesluitvorming beschikbaar bent om zo nodig met betrokken bewindspersonen te spreken. We zullen richting augustus bezien wat de meest gelegen oplossing is (evt. combineren met andere dossiers).
  - Idealiter bevat de kabinetsreactie ook een kritische houding t.a.v. het gebruik van het verlaagde btw-tarief voor nieuwe, specifieke beleidsdoelstellingen. De CPB-analyse uit 2014 (in algemeen geen geschikt instrument), maar ook deze evaluatie en het onderzoek naar een nultarief op groente en fruit geven daarvoor voldoende aanleiding. Een dergelijke uitlating is beleidsmatig relevant vanwege de aanvaarding van de Tarievenrichtlijn.

Eenheid van kabinetsbeleid

Politiek/bestuurlijke context: Technische briefing en Commissiedebat

- Naar verwachting wordt op 6 juni door het onderzoeksbureau een openbare *technische briefing* gegeven aan de Tweede Kamer over de uitkomsten van het evaluatierapport.
- Primair zal het onderzoeksbureau de briefing verzorgen. Ambtelijk Financiën zal ook aanwezig zijn. Onze introducerende bijdrage zal bestaan uit het benoemen van de aan het onderzoeksbureau gestelde onderzoeksvragen, de onderzochte categorieën en de in de VJN genoemde opdracht.
- Ook staat op woensdag 14 juni het Commissiedebat Nationale Fiscaliteit op de agenda van de vaste Kamercommissie Financiën. Mogelijk komt het evaluatierapport daar ook aan de orde.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

uitraad
besluit, ca.

graag
de plannig

maken,

ook

Ad-hoc

behoorlijk.

Kosten

stapla

plan van

nijn agende.

graag de
prijzen in het
4.

verdient een alternatieve aanwending van de doelmatigheidswinst overweging (FIN). De mate waarin het raakt aan inkomensbeleid (SZW) is afhankelijk van de politiek te maken keuzes.

Bijlage 1 - Korte samenvatting evaluatierapport

- Het onderzoek concludeert dat het verlaagde btw-tarief (1) beperkt/wisselend doeltreffend is, (2) voor géén van de categorieën¹ doelmatig is en dat er meestal betere alternatieve instrumenten zijn dan verlaagde btw-tarieven om de beleidsdoelstellingen te bereiken. Dat betekent dat het verlaagde btw-tarief in brede zin negatief is geëvalueerd.
- Ook blijkt dat de probleemstellingen en doelen van het verlaagde btw-tarief voor de verschillende producten/diensten meestal niet helder en eenduidig zijn geformuleerd en dat de noodzaak van financiële interventie vaak niet of slechts deels wordt aangetoond.
- Het onderzoeksbureau doet zodoende deze drie aanbeveling(en):
  1. Evalueer kritisch of de doelen van het verlaagde btw-tarief (nog) relevant zijn. Of een bepaald product/dienst onder het verlaagde btw valt is decennia geleden bepaald en de reden is niet altijd meer actueel.
  2. Overweeg meer doelmatige beleidsinstrumenten om doelen te bereiken.
  3. Maak daarbij keuze tussen (A) een selectieve strategie en (B) een generieke strategie². In het eerste geval wordt het verlaagde btw-tarief aangepast door (eerst) de meest negatief geëvalueerde regelingen aan te pakken. In het tweede geval wordt het verlaagde btw-tarief volledig afgeschaft, bijvoorbeeld door het verlaagde en algemene tarief naar elkaar toe te laten groeien.
- Het onderzoek laat duidelijk zien dat het bekendste en belangrijkste doel van het verlaagde btw-tarief, het ondersteunen van de basisbehoeften³, zéér ondoelmatig is:
  1. Het verlaagde btw-tarief is kostbaar (€13,4 mld. in 2023) echter;
  2. de 50% meest draagkrachtige huishoudens profiteren twee keer zo veel van de verlaagde btw dan de 50% minst draagkrachtige huishoudens;
  3. slechts 10% van het verlaagde tarief ondersteuning slaat neer bij de 20% minst draagkrachtige huishoudens.

---

¹ Bijlage 9 van de Miljoenennota onderscheidt voor het verlaagde btw tarief zeven fiscale regelingen: (1) voedingsmiddelen en water (FIN), (2) geneesmiddelen en hulpmiddelen (VWS), (3) culturele goederen en diensten (OCW), (4) arbeidsintensieve diensten (SZW), (4) personenvervoer (I&W), (5) sierteelt (LNV), (6) logiesverstrekking (EZK) en (7) overig (FIN).

² Onderzoekers noemen dit overigens 'radicale' strategie.

³ Speelt vooral bij voeding, water, sierteelt, personenvervoer en genees- en hulpmiddelen.

Bijlage 2 - Fiche **PM** verlaagde btw tarief **PM**

Product / Dienst	Verlaagd btw-tarief op PM																		
Stap 1: in kaart brengen van de context huidige regeling																			
Omschrijving en scope van de regeling	In plaats van het normale btw-tarief van 21% geldt voor leveringen van PM het verlaagde tarief van 9%. Hieronder vallen: -																		
Doelstelling(en)																			
Doelgroep(en)																			
Budgettaire omvang regeling	In 2023 bedraagt de budgettaire omvang PM miljoen euro (bron: Miljoenennota 2023).																		
Doeltreffendheid	(bron: evaluatie Dialogic)																		
Doelmatigheid	(bron: evaluatie Dialogic)																		
Uitkomsten toetsingskader fiscale regelingen	(bron: evaluatie Dialogic)																		
Andere beleidsinstrumenten die bijdragen aan hetzelfde doel	Ingeval wenselijkheid overheidsinterventie beleidsalternatieven aan uitgavenkant met hogere doelmatigheid (en evt. aanvullende doelen om externaliteiten aan te pakken) PM subsidie voor sector?																		
Overige relevante informatie																			
Rechtvaardiging overheidsinterventie (ja/nee, zo ja waarom)	(bron: evaluatie Dialogic; Toetsingskader fiscale regelingen)																		
Stap 2: in kaart brengen van impact afschaffen verlaagd tarief																			
Budgettaire impact afschaffen verlaagd tarief	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Maatregel</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>Struc</th> <th>Struc in jaartal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Afschaffen verlaagde btw-tarief op PM</td> <td>PM</td> <td>PM</td> <td>PM</td> <td>PM</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Vrijvallend budget voor terugsluis</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>*Bedragen in mln euro, '+' = saldoverbeterend/lastenverzwarend</p>	Maatregel	2024	2025	2026	Struc	Struc in jaartal	Afschaffen verlaagde btw-tarief op PM	PM	PM	PM	PM		Vrijvallend budget voor terugsluis					
Maatregel	2024	2025	2026	Struc	Struc in jaartal														
Afschaffen verlaagde btw-tarief op PM	PM	PM	PM	PM															
Vrijvallend budget voor terugsluis																			
Financiële gevolgen doelgroep(en) (inclusief inkomenseffecten)																			
Uitvoerbaarheid afschaffing Belastingdienst	Uitkomst Quickscans BD																		
Uitvoerbaarheid afschaffing Bedrijfsleven (administratieve lasten)																			
Overige (niet-financiële) gevolgen afschaffing																			
Inbreng sector/andere stakeholders (draagvlak van de regeling).	Ingeval een departement ervoor kiest de sector te raadplegen, dan mag met hen niet gedeeld worden wat op dit moment niet openbaar is (zoals dit fiche). Het fiche kan wel een leidraad zijn voor het stellen van de relevante beleidsvragen.																		
Tijdstip afschaffen																			

Aandachtspunten bij generieke tariefsaanpassing (zowel inkomsten als uitgaven)	Generieke tariefaanpassing komt een algemeen fiche. Indien zo'n generieke aanpassing nog specifieke aandachtspunten oplevert, graag vermelden)																								
Stap 3: Alternatieve beleidsinstrumenten uitgevekant																									
Omschrijving alternatieve uitgavenregeling(en)	Bijv. intensiveren bestaande uitgavenregeling(en), aanpassen bestaande uitgavenregeling(en), nieuwe uitgavenregeling(en), verantwoordelijkheid departement overstijgend beleid, etc.																								
Doelgroep(en)																									
Kunnen aanvullende beleidsdoelstellingen worden geformuleerd via uitgavenregeling	Bijv. minder pesticiden, ondersteunen elektrificatie, verduurzaming etc.																								
Tijdpad invoering en inwerkingtreding uitgavenregeling(en)																									
Budgettaire impact vervanging door uitgavenregeling(en)	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Maatregel (bij inwerktrading PM)</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>Struc</th> <th>Struc in jaartal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Afschaffen verlaagde btw-tarief op PM</td> <td>PM</td> <td>PM</td> <td>PM</td> <td>PM</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kosten uitgavenregeling</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Beschikbaar budget voor generieke terugsluis ('doelmatigheids-winst')</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>*Bedragen in mln euro, '+' = saldoverbeterend/lastenverzwarend</p>	Maatregel (bij inwerktrading PM)	2024	2025	2026	Struc	Struc in jaartal	Afschaffen verlaagde btw-tarief op PM	PM	PM	PM	PM		Kosten uitgavenregeling						Beschikbaar budget voor generieke terugsluis ('doelmatigheids-winst')					
Maatregel (bij inwerktrading PM)	2024	2025	2026	Struc	Struc in jaartal																				
Afschaffen verlaagde btw-tarief op PM	PM	PM	PM	PM																					
Kosten uitgavenregeling																									
Beschikbaar budget voor generieke terugsluis ('doelmatigheids-winst')																									
Financiële gevolgen (doelgroep)en																									
Uitvoerbaarheid uitgavenregeling uitvoeringsorganisatie	Mhoo implementatietijd op zijn vroegst realiseerbaar per PM.																								
Uitvoerbaarheid uitgavenregeling Bedrijfsleven (administratieve lasten)																									
Overige niet-financiële gevolgen																									
Stap 4: indien behoud verlaagd btw-tarief																									
Toekomstige beleidsdoelstelling (reden behoud)																									
Tijdstip horizonbepaling																									

Bijlage 3 - Categorieën verlaagd btw-tarief en Budgettair beslag¹

Onderdeel bijlage IX Miljoenennota	Posten te vinden in Bijlage I bij de Wet Omzetbelasting 1968
Verlaagd tarief voedingsmiddelen en water	a: 1, 28. b: 12.
Verlaagd tarief geneesmiddelen en hulpmiddelen	a: 6, 7, 8, 31, 34, 35, 36, 37. b: 1.
Verlaagd tarief culturele goederen en diensten	a: 29, 30. b: 2, 3, 14, 15, 17, 21.
Verlaagd tarief arbeidsintensieve diensten	b: 4, 5, 6, 7, 8, 19, 20.
Verlaagd tarief personenvervoer	b: 9.
Verlaagd tarief sierteelt	a: 48.
Verlaagd tarief logiesverstrekking	b: 10, 11.
Verlaagd tarief overig (agrarische input)	a: 2, 3, 4, 40, 41, 43, 44, 45, 46.

NB: De in de tweede kolom genoemde letters (a/b) en cijfers (1-48) verwijzen naar de in de wet gehanteerde coderingen. Het maakt inzichtelijk dat de evaluatie en dus ook de kabinetsreactie raakt aan 40 tariefposten (een deel van de 48 posten is eerder vervallen) waarvoor de impact in aanloop naar augustus in kaart wordt gebracht.

Verlaagde btw-tarieven	Budgettair beslag 2024
Voedingsmiddelen en water	8178
Geneesmiddelen en hulpmiddelen	1735
<u>Culturele goederen en diensten</u>	1025
Boeken, tijdschriften, week- en dagbladen	412
Bibliotheken, musea	79
Kermissen, attractieparken, sportwedstrijden en sportaccommodaties	338
Circussen, bioscopen, theaters en concerten	195
<u>Arbeidsintensieve diensten</u>	1011
overige diensten (voornamelijk kappersdiensten)	321
reparatie	40
schoonmaken in woning en hoveniersdiensten	239
schilderen, stukadoors, isolatie, behangen	411
Personenvervoer	596
Logiesverstrekking	979
Sierteeltproducten	297
Overig (alleen agrarische [input]goederen)	33

Verlaagd tarief culturele goederen en diensten

1. kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten, voor zover deze worden ingevoerd of worden geleverd door de maker of een ondernemer die bij verkrijging daarvan de btw in aftrek heeft gebracht (a29)
2. boeken, educatieve informatie voor in het onderwijs, dagbladen, weekbladen, tijdschriften en periodieke uitgaven (a30) & elektronische boeken en nieuwswebsites etc. (b21)
3. het uitlenen van boeken etc. (goederen van a30) (b2)

¹ De categorieën die zijn onderstreept worden in de VJN worden benoemd.

4. het geven van gelegenheid tot sportbeoefening en baden (*b3*) en toegang tot sportwedstrijden, sportdemonstraties en dergelijke (*b14.f*)
5. het verlenen van toegang tot: circussen; dierentuinen (*b14.a&b*); de diensten van exploitanten van reizende inrichtingen voor vermaak op kermissen (*b15*) & attractieparken, speel- en siertuinen, en andere dagrecreatie (*b14.g*)
6. het verlenen van toegang tot: openbare musea of verzamelingen (*b14.c*)
7. het verlenen van toegang tot: muziekluitvoeringen en toneeluitvoeringen, daaronder begrepen opera's, operettes, dansen, pantomimes, revues, musicals en cabarets, alsmede lezingen (*b14.d*), bioscopen (*b14.e*) & het optreden door uitvoerende kunstenaars (*b17*)

Verlaagd tarief arbeidsintensieve diensten

1. het herstellen van fietsen (*b4*)
2. het herstellen van schoeisel en lederwaren (*b5*)
3. het herstellen en vermaken van kleding en huishoudlinnen (*b6*)
4. de diensten die door kappers als zodanig worden verricht (*b7*)
5. het schilderen en stukadoren van woningen na meer dan twee jaren na het tijdstip van eerste ingebruikneming (*b8*)
6. het aanbrengen van op energiebesparing gericht isolatiemateriaal aan vloeren, muren en daken van woningen na meer dan twee jaren na het tijdstip van eerste ingebruikneming, met uitzondering van materialen die een deel vertegenwoordigen van de waarde van deze diensten (*b19*)
7. het verrichten van schoonmaakwerkzaamheden binnen woningen (*b20*)

Verlaagd tarief sierteelt

1. sierteeltprodukten, te weten: bloembollen, bloemen, planten en boomkwekerijprodukten (*a48*)

Verlaagd tarief logiesverstrekking

1. het geven van gelegenheid tot kamperen binnen het kader van het kamp- en vakantiebestedingsbedrijf (*b10*) & het verstrekken van logies binnen het kader van het hotel-, pension- en vakantiebestedingsbedrijf aan personen die daar slechts voor een korte periode verblijf houden (*b11*)

Verlaagd tarief overig (agrarische inputgoederen)

1. granen en peulvruchten (niet-voedingsmiddelen) (*a2*), pootgoed bestemd voor de teelt van groenten en fruit (*a3*), beetwortelen (*a40*) & land- en tuinbouwzaden en oliehoudende zaden (*a41*), rondhout (*a43*), stro en veevoerders (*a44*), vlas & wol, ruw en ongewassen (*a45-46*)
2. rundvee, schapen, geiten en varkens (*a4.a*) & andere dieren bestemd voor: de productie van voedingsmiddelen / gebruik in de landbouw / fokken van die dieren (*a4.b*) slachtafvallen van die dieren (*a4.c*); goederen voor de voortplanting van die dieren (*a4.d*).

Bijlage 4 - Tijdpad

Datum	Onderwerp	Overige aandachtspunten			
23-5	Aftrap project	Mogelijkheid digitaal op 24/5 voor afwezig			
26-5	Ambtelijk FIN stuurt – nav startbijeenkomst – aangepaste (lege) fiches naar collega's	Fiches gaan uit van eerste opsplitsing productgroepen, maar dit kan gedurende proces nog wijzigen			
Week 29-5/2-6	Ambtelijk FIN levert input uit evaluatie voor bepaalde cellen in fiches aan bij departementen	M.n. budgettaire en evaluatieteksten			
Ntb	<table border="1" data-bbox="440 539 927 595"> <tr> <td>Persoonsgegevens</td> </tr> </table> bezoeken directeuren andere departementen	Persoonsgegevens	Gesprekken met verantwoordelijk directeurs departementen zullen later in proces worden ingepland (zodra beleidsbeeld in fiches meer is uitgekristalliseerd).		
Persoonsgegevens					
8/6	Departementen leveren eerste versie aangevulde fiches aan bij ambtelijk FIN <table border="1" data-bbox="440 748 783 804"> <tr> <td>Persoonsgegevens</td> </tr> </table> met bespreekpunten. FIN deelt eerste versie fiches (i) generieke tariefsaanpassing, (ii) aanpassing voedingsmiddelen en water, (iii) kaders doelmatigheidswinst (iv) terugsluisopties en (v) kaders uitvoering	Persoonsgegevens	IRF/BBV <table border="1" data-bbox="975 696 1158 752"> <tr> <td>Persoonsgegevens</td> </tr> </table> is aanspreekpunt voor vervangende uitgavenregelingen en coördineert met verschillende secties. VDI/Analyse/AFEP maken fiches generieke tariefsaanpassing en fiche voeding + water AFEP/IRF/Analyse maken fiches kaders doelmatigheidswinst en opties terugsluis. UHB maakt fiche(s) uitvoerbaarheid btw-tariefsaanpassing (generiek en specifiek) Analyse kan bijstand leveren bij inzichtelijk maken financiële gevolgen afschaffen (bijv. data t.a.v. consumptiecijfers).	Persoonsgegevens	
Persoonsgegevens					
Persoonsgegevens					
12-6 (van 11:00-13:00)	1^e gezamenlijke bespreking over alle fiches	Alle departementen en directies FIN, zodat ook gezamenlijk gesprek gevoerd kan worden over evt. noodzaak aanpassing fiches			
	FIN schakelt met coördinatoren augustus	Zijn er aanvullende wensen?			
13/6 (ochtend van 9:30 – 11:00)	VDI overleg met UHB/FJZ over kaders uitvoerbaarheid				
26-6	Departementen leveren tweede versie fiches. FIN deelt tweede versie fiches				
26-6	Ambtelijk FIN deelt zo mogelijk eerste versie oplegger met departementen	Onderdelen waar obv eerste versie fiches mogelijk			
Week 3-7/6-7	2^e ambtelijke bespreking (per departement)				
	FIN schakelt met coördinatoren augustus	Zijn er aanvullende wensen?			
19-7	Departementen leveren definitieve fiches aan en memo met evt. ambtelijke geschilpunten	<table border="1" data-bbox="975 1547 1418 1603"> <tr> <td>Persoonsgegevens</td> </tr> <tr> <td>Persoonsgegevens</td> </tr> </table> neemt waar voor <table border="1" data-bbox="975 1603 1262 1659"> <tr> <td>Persoonsgegevens</td> </tr> </table>	Persoonsgegevens	Persoonsgegevens	Persoonsgegevens
Persoonsgegevens					
Persoonsgegevens					
Persoonsgegevens					
19-7	Ambtelijk fin deelt tweede versie oplegger	O.b.v. stavaza tweede versie fiches			
Week 24-7/26-7	3^e ambtelijke bespreking (per departement) fiches en oplegger	Bespreekpunten bwo vaststellen			
	FIN schakelt met coördinatoren augustus	Zijn er aanvullende wensen?			
28-7	Ambtelijk FIN en departementen stellen gezamenlijke oplegger vast en agenda bwo (per departement)	Mogelijk gecoördineerde aanpak met andere dossiers			
Week 31-7/3-8	Voorbesprekingen bwp	Ieder departement bereidt eigen bwp voor adhv gezamenlijke agenda			
Week 31-7/3-8	Bwo's stas FIN met departementen	Check inpasbaarheid agenda's bwp			
7-8	Aanleveren bijdragen t.b.v. augustusbesluitvorming	Fiches en conceptkabinetsreactie			
PM	Proces volgt agenda augustusbesluitvorming				

NB: cursief afgedrukte rijen kunnen qua proces nog wijzigen afhankelijk van keuzes proces augustusbesluitvorming